

quoque dicit : « Intellige, vel quod longo tempore non mittens Prophetas, populi sui videbatur oblitus, vel quod per seipsum nunc visitavit, qui olim visitavit per alios. »

S. — Albertus Magnus dicit : « Ecce beneficii cognitio, illius nimirum, de quo Lucas, 1, 78 : « Per viscera misericordie Dei nostri, in quibus visitavit nos oriens ex alto; et Psalmus cv, 4 : Visitationem salutari tuo. »

Additiones.

a. — *Acceptit autem omnes timor, et magnificabant Deum.* Valde mirum quod cum in cæteris Christi miraculis semper adfuerint calumniosiores, hic in tanta multitudine nullus fuerit ausus contradicere, sed omnes laudaverunt Deum. Ratio est quia nulli aderant improbi, nulli Pharisei, quod patet ex eo, quia omnes ad gratitudinem excitabantur. Ingratitudo enim est reproborum tessera. Sine stupore nemo cogitare potest, quod Redemptor noster in passionis suæ tempore, in quo tanta cum liberalitate latroni donavit Paradisum, ad sui notitiam multos convertit carnifices, qui *revertebantur percutientes pectora sua*, Centurionem, qui lancea latus ejus aperuit, illuminavit, condonavit Petro, non semel, sed ter ipsum neganti, perfidiam ejus; et tamen, ex alia parte, Judam in desperationis æternæque perditionis barathrum cadere permisit : *Suspensus crepuit medius*; non obstante quod pactam conditionis pecuniam Sacerdotibus retulerit, Magistrum suum innocentem declaraverit, tantique commissi sceleris penitentiam demonstravit : *Retulit triginta argenteos, dicens : Peccavi tradens sanguinem justum.* Verumtamen omnem hæc difficultatem solvit sequens responsio, videlicet, quod quia post plurima a Salvatore recepta beneficia, ipse semper magis ac magis se erga Dominum suum ingratum exhibebat, evidens de se æternæ reprobationis suæ signum ediderit. Unde D. Chrysostomus ait : « Illum Judam ab intolerabili non

liberavit supplicio, quinimo multo magis jure vexabitur, quia omnipotentie, lenitatisque Domini tot tantaque habens argumenta, omnem feram belluam crudelitate superavit. »

b. — Visus magnis operibus ad reverentiam et recognitionem majestatis divinæ excitatur, quod et in hoc miraculo patuit; dicit enim sacer textus : *Acceptit omnes timor, reverentialis scilicet, et magnificabant Deum.* Cuncti laudaverunt Deum, ex hac causa præcipue, quia non aderant Pharisei, adeo proficit societas honorum sejuncta a malorum conventu. Salutare hoc nobis Ecclesiasticus, xxxvii, 15, tradit documentum, ut strictas cum hominibus sanctis contrahamus amicitias : *Cum viro sancto assiduus esto.* Ast quia propter sanctorum in hac vita penuriam, consilium hoc difficulter in praxim redigendum noverat, dum pauci admodum in mundo hoc radiis sanctitatis præfulgent; ideo propositionem suam mox ampliavit, subjunxit : *Quenuncque cognoveris observantem timorem Dei.* Syriaca legit : *Cum viris justis esto habitans*, quia ipsi timent peccare coram Deo, et cor eorum venit cum corde tuo. S. Ambrosius prærogativam considerans Josue utpote qui numerosissima Hebræorum ex Ægypto adventantium multitudine, per mortem sublata, ipse non modo supervixit, sed et ipsi Moysi substitutus, Israel in promissionis terram introduxit; multiplices inquam has prærogativas perpendens, S. Doctor eandem conversationi ascribit, quam Josue continuam fovit cum Moyse viro sancto. « Ubique, » ait ille, « Moysi individuus adhærebat Jesus; unde factum est, ut qui fuerat socius conversationis fieret successor potestatis. » Unde nobis paterne S. Isidorus suadet, dicens : « Bonorum societatem require. Si fueris socius conversationis, eris et virtutum eorum. » Cui hæc minime dissonam tradit doctrinam Seneca : « Omnium societatum nulla præstantior est, nulla firmitior, est quam cum viri boni, moribus similes, sunt familiaritate conjuncti. »

DOMINICA SEXTADECIMA POST PENTECOSTEN

EVANGELIUM LUCÆ, CAP. XIV, VERS. 1

1. Cum intraret Jesus in domum cujusdam Principis Phariseorum sabbato manducare panem, et ipsi observabant eum.
2. Et ecce quidam homo hydropicus erat ante illum.
3. Et respondens Jesus dixit ad legisperitos et Phariseos : Si licet sabbato curare ?
4. At illi tacerunt; ipse vero apprehensum sanavit eum, ac dimisit.
5. Et respondens ad illos dixit : Cujus vestrum asinus, aut bos in puteum cadet, et non continuo extrahit illum die sabbati ?
6. Et non potuerunt ad hæc respondere illi.

7. Dicebat autem et ad invitatos parabolam, intendens, quomodo primos accubitus eligerent, dicens ad illos :

8. Cum invitatus fueris ad nuptias, non distumbas in primo loco, ne forte honoratior te sit invitatus ab illo.

9. Et veniens is, qui te et illum invitavit, dicat tibi : Da huic locum; et tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere.

10. Sed cum vocatus fueris, vade, recumbe in novissimo loco, ut, cum venerit qui te invitavit, dicat tibi : Amice, ascende superius, tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus.

11. Quia omnis qui se exaltat, humiliabitur; et qui se humiliat, exaltabitur.

VERSUS 1.

Cum intraret Jesus in domum cujusdam Principis Phariseorum sabbato, manducare panem, et ipsi observabant eum.

Cum intraret Jesus in domum cujusdam Principis Phariseorum.

1. — *Quamvis malitiam Phariseorum Dominus cognosceret,* inquit S. Cyrillus, « fiebat tamen eorum conviva, ut prodesset presentibus per verba et miracula. » Et Lucas Brugenis ait : « Nullus conversationem respuebat Jesus, ut omnes lucrificeret, imo quoque aliquam utilitatem nisi eis afferret, familiarem et quasi domesticum se illis exhibebat; neque enim domum illam ingressus, quia cibo opus haberet, sed animarum salute provocatus, inquit Tertullianus : « Curæ erat ei animarum utilitas et propterea ingressus est; poluissent enim vel ex doctrina et sermone, vel ostensione miraculorum utilitatem percepisse, si voluissent. »

2. — *Causam seiscitur Didaeus Stella, propter quam Princeps hic non fuerit proprio nuncupatus nomine, sicut et Simon Leprosus suo fuit appellatus; respondetque hæc esse causam, quia scilicet ille Christum invitaverat, ut accusaret eum, ulque facta et dicta ejus censuraret : « Illorum nomen, qui non casu, aut fragilitate humana, sed sicut demones ex invidia et malitia, et proprio motu peccant, Deus obliviscitur, » juxta illam per os Psalmistæ factam intimationem, Psal. xv, 4 : *Nec memoret nomen iniquorum corum per labia mea.**

Sabbato manducare panem.

3. — Bene observat Salmeron, Christum in omnibus, ad quæ invitatus fuit, conviviis, suas munificè dispensasse gratias. In nuptiis in Cana Galilææ aquam mutavit in vinum; ædibus Zachari donum imperiū salutis æternæ, Luc., xx, 9 : *Hodie huic domui salus a Deo facta est; convivio Marthæ lautissimas permisit, quas Mariæ sorori ejus dedit, divini verbi sui delicias; discipulis, eum invitantibus in Emmaus, lumen et notitiam sui donavit, Luc., xxiv,*

31 : Cognoverunt eum in fractione panis. In presenti denique ampla charismata contulit, quæ idem Auctor prosequitur : « In domo istius Principis doctrinam tradit humilitatis contra ambitiosos, deinde docuit, non esse contra legem in sabbato benefacere; qua in re viri spirituales instruntur, ut pro temporalibus quæ accipiunt, reddant symbolum spirituale in doctrina, aut precibus, aut sacrificiis, quod gratorum hominum esse solet. » **4.** — Calumniabantur Pharisei de Christo, dicentes : *Eecce potator vini.* « Expende Christi bonitatem, » inquit Didaeus Stella, « convivium Phariseorum acceptat, sua postponens propter nos : non curat de his, quæ de ipso dicuntur, ut curet nos, tantum diligit salutem nostram, ut, quamvis sciat illos esse murmuratores, etiam cum detrimento honoris sui veniat ad convivium, sciens, quod observabant eum. » Documentum scilicet nobis dare voluit, ut in beneficiis proximo, servitius Deo et bonis præstandis animæ nostræ, omnes aspersionem respectus humanos, neque ullis nos moveri sinamus obtractantium dictis.

Et ipsi observabant eum.

5. — *Invitatio hæc non benevolentie, sed malitiæ innitebatur, juxta Lyranum dicentem : « Videatur, quod iste invitavit malitiose et non ex devotione. » Idemque Evangelista subdit : « Et ipsi observabant eum, attendentes, si inter epulas aliquid dicret, aut faceret, unde possent eum accusare. » Sed ecce majorem porro Principis Pharisæi malitiam, ut enim invidie et nimii contra Salvatorem livoris excessum patefecerit, sinistra non modo Christum intentione invitavit, sed et plures alios strenuos impietatis suæ adjuutores ad idem convivium adhibuit. Unde Cæthausianus dicit : « Observabant, quomodo in verbo aut facto possent reprehendere eum, præsertim an aliquid contra festivitatem sabbati ageret; Christus nempe, ut ait Bernardus, in verbis passus est observatores, in dictis contradictores, in tormentis illusores, de quibus illusoribus Christus ait in Psalmo : *Qui custodiebant animam meam, consilium fecerunt in unum.* » Dicit autem S. Marcus, iii, 2, expresse*

singularem eos in hac observatione respectum habuisse sui sabbati: *Observabant eum, ut, si quid diceret aut fecerit contra religionem sabbati, accusarent.* Inter ceteros etiam S. Antonius de Padua, *Sern. in Dom. XVII Trin.*, docet, non intendisse Pharisæos Christo convivium, sed insidias parare: « Id est, insidias intendebant, vel callide advertabant, si sabbatum solveret; » quo fine hunc S. Doctor citat Psalmi xxxvi, 16, versiculum: *Observabit peccator justum et stridebit super eum dentibus suis.* Crediderim hosce Pharisæos de illa fuisse secta, de qua regius Vates inquit: *Loquuntur pacem de proximo suo; mala autem in cordibus eorum, qui ut militiam suam contegant, Christum speciose iritant: « Manducare panem, » inquit Albertus Magnus, « fuit, quantum ad exterius, causa invitationis; « interius autem erant calumniatores pessimi; sub « pallio honestatis quærentes mordere Christum. »*

6. — Adverit S. Bonaventura S. Lucam non specificè, sed indefinite dixisse, quod observarent convivæ Christum: « Non dicit in quo, ut insinuet, « quod observabant verba et miracula ad arguendum; » id quod fusiis hinc verbis explanat Didacus Stella: « Observabant quomodo manducabat, observantes quoties biberet, utrum comedat « carnem nec ne; ut si manducet, hellonem; si « non manducet, hypocritam eum vocare possit. »

Unde S. Bonaventura concludit: « Hæc observatio « procedebat ex malitia insidiantie, contra quod « dicitur, *Prov., xxv, 15: Ne insidieris et quæras « impietatem in domo justi. »* Enimvero convivæ lapis lydus esse solent ad explorandam convivarum virtutem vel defectus; cum enim tunc tempus sit lætitiæ, spiritu opus est, ut quis se intra sobrietatis et continentie limites conservet, præterquam quod, ut dicitur, « in vino veritas est. »

7. — Nemini ignotum est illud floris emblema, ex quo apis mel, aranea venenum sumit, hac animalium epigraphæ: *Hinc mel, hinc venenum.* Christus de seipso dicit, *Cant., ii, 1: Ego flos campi, ac proinde boni, miracula, virtutes, exemplaritatem vitæ ejus observantes, salutem sibi inde adsciscerebant æternam; maligni autem Pharisæi livore ac furore magis magisque accendebant. Sæpe quidem contigit, quod in persona virtuosa multa videantur ad imitandum bona exempla; at vero cum omnes ex massa hac contaminata plasmati sumus, semper quoque in ea aderit defectus, quem proinde mali summa cum diligentia notant, omniumque oculis palam faciunt, ut plura ejusdem, quæ laudem merentur, bona obfuscare possint; præterquam, quod adeo lyneæ sit malorum impietas, ut vestigia impressa videant, ubi nullus inquam fixit pedem.*

8. — Felices sane et fortunati fuissent Pharisæi illi, si ad hoc ut illuminarentur, rectaque cum intentione suos in solem justitiæ deflissent oculos, utpote qui omnium operationum nostrarum exem-

plum pariter et prototypum erant: in ipso omnia ejus observanda sunt verba, siquidem omnia, innumera in se continent mysteria et sacramenta, *Psalm. cxviii, 105: Luceam pedibus meis verbum tuum.* Omnes item illius actiones, quia omnia opera ejus ad nostram ordinantur doctrinam et eruditionem.

9. — Salmeron Christum hæc parabolum ad ipsorum instructionem et doctrinam proponisse observat: « Qua in re, » inquit, « melius et salubrius eos observavit, qui se observabant; » siquidem illis occultas eorum passiones detexit, pariterque ad eas sanandas tradidit remedium.

Additiones.

a. — *Cum intraret Jesus in domum cujusdam principis Pharisæorum, etc.* Theophylactus hic inquit: « Christus in domos Pharisæorum ingreditur; curæ enim erat ei animarum utilitas; potuissent enim « vel ex doctrina, vel ex miraculis utilitatem percipere. » Aderat Christus in hujusmodi conviviis, ut presentes tanquam verus Magister doceret verbo et etiam facto, ut exemplo suæ sanctitatis, ac virtutis, eos inescaret et alliceret ad justitiam et sui sequelam. Bonum enim exemplum impius ad Deum convertit et reformat. Cur obscuro increata atque incarnata Sapientia, manibus quæ oculum distenderant, et illuminarent, pedes lavare voluit discipulorum? Rationem Salvator ipse his indigitat verbis: *Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, et ita et vos faciatis.* Quasi diceret: Summa et perfectio totius vitæ Christianiæ animarumque salutis in bono consistit exemplo. Deus olim, duce Gedeone, populo suo victoriam destinans, contra implacabiles Israelitarum inimicos Madianitas, milites manibus gestare voluit pocula testacea, inclusis intra ipsa lampadibus aliquot, quorum lumen ruptis vasis, inter mutuas collisiones compareret: *Cumque per gyrum castrorum in tribus personarent locis et hydris confregissent, tenuerunt sinistris manibus lampades, et dextris sonantes tubas, clamaverunt: Gladius Domini et Gedeonis.* Ita quoque Dei Filius, cujus typum magnus ille dux gessit, Filius inquam Dei, qui non venit pacem mittere, sed gladium, Gentiles idololatrias, nominisque Christiani inimicos domituros, quo putatis, usus fuerat remedio? Jussit ut multi fidelium in supplicium carnificina, corporum suorum rumpent argillam, id est, in confessione fidei constanter perseverarent, et prædicationis Evangelicæ tubas insonarent, maxime autem, ut accensarum lampadum, id est, honorum exemplorum splendore alios illustrarent: « Vide, » inquit Origenes, « quia electi milites Dei cum « lampadibus pugnant, sic enim Christus eos « armaverat dicens: *Sint tibi vestri præcincti, et « lucernæ ardentes in manibus vestris; et iterum: « Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant « opera vestra bona.* Talibus ergo lampadibus pug-

« nare decet milites Christi, luce operum refulgentes et splendore gestorum. »

b. — Erius Abbas ait: « Adibat Dominus carnalia hominum convivia, non tam ut exterioribus « epulis vesceretur, quam ut ipse, qui est panis de « celo descendens, dapes superni convivii erogaret. » Christus Dominus valde exiguo ac tenui cibo utebatur, et inter nos tanquam peregrinus, ac egenus, eleemosynam ab hominibus accipiens debebat. Ad quid ad hujusmodi convivia se conferebat? « Non tam ut ipse exterioribus epulis vesceretur, « quam ut ipse dapes superni convivii erogaret. » Sumebat Dominus panem ab hominibus, ut inde quodammodo obligaretur ad celestem panem hominibus dandum. Voluit Dominus, pane accepto ab hominibus, eis panem dare, ut homines eleemosynæ, ac opere charitatis præparati, dignius celestia beneficia exiperent.

c. — Non immerito in questionem vocari posset, quare Dominus ad manducandum panem, egestatque nature suæ subveniendum, occasione querierit, in domo cujusdam principis Pharisæorum, qui tamen induratisimi hostes ipsius erant. Sed quæstioni opportune satisfacit D. Cyrillus, dum ait: « Quamvis autem malitiam Pharisæorum Dominus « cognosceret, fiebat tamen eorum convivia, ut « processet presentibus per verba et miracula. » Sic misericordia Dei variis utilis modis, ut nos ad se trahat, et peccatores quantumvis pessimos convertat. S. Laurentius Justinianus varios considerat modos, quibus divina pietas peccatores ad se trahit. Nam ut mutantur in melius, « sua illis dona communit, blanditiis afficit, muneribus ornat, præmit flagellis, terret minis, exhortationibus vocal, « revocat indulgentia, charitate trahit, quoniam « non vult peccatoris mortem, sed magis ut convertatur et vivat. Nempe immanis non est in « morientium perditione lætetur, quin potius ut « salventur per penitentiam, hominum peccata « dissimulat. » S. Vincentius Ferrerius alium quemdam misericordie Dei in trahendis ad se peccatoribus modum considerat, videlicet, quia: « Non « solum dimittit penitenti culpas, imo roganti « relaxat penas. » Cum enim pœna æterna in temporalem commutetur, vel in hac vita, vel in Purgatorio luenda, ideo Deus Ecclesie suæ de indulgentiarum thesauro prospexit, ut per applicata infinita sacratissimi sanguinis sui, omniumque Sanctorum merita, pœnæ illæ expierent, quas alias anima vel in hac vel in futura vita diuturno tempore pati debuisset. Unde nobis dici potest, quod Salvator noster ait: *Alti laboraverunt, nos autem in labores eorum introivimus.*

d. — Non incongrue, nec cum injuria Christus Dominus Pharisæos alias nominavit filios diaboli, dum dixit: *Vos ex patre diabolo estis, et desideria ejus vultis facere;* quia et in hac ad convivium invi-

tatione, ex mala intentione facta, perspicuum est, se aliter erga Christum Dominum non gessisse, quam ipsismet diaboli officiatores et ministros, referente textu: *Et ipsi observabant eum, ad hoc ut ex dictis et factis Christi Domini calumniandi, et nocendi ansam haberent, laqueosque innumeros tenderent, quibus ipsam in verbis suis caperent; sic quoque erga nos se gerit dæmon, qui innumeros tendit laqueos, quibus nos circumveniat. In vita beati Henrici Susonis legitur quod cum ex præcepto Dei omnes jam intermisisset austeritates corporales, in eo se statu positum esse crederet, in quo secundum sensum carnis omni gavisurus esset quiete et tranquillitate, unde hilariter se canere posse credit: *Jam hiems transit, imber abiit et recessit.* Cum ecce in sublimem raptus extasim, ad illum Jobi textum se reflectebat, in quo dicitur: *Militia est vilis hominis super terram.* In cujus textus consideratione, juvenis ei quidam apparuit, ingentem secum deferens variorum armorum apparatus, qui eum ad instar equitis acingens dixit ei: *Hactenus inter milites pedites sufficienter decertasti, nunc igitur Deus a te requirit, ut velut generosus eques in equo forti et generoso deinceps decertes.* Cumque in hac exlasi arma illa videret, militem se esse summe obstupesceret, utpote qui animum a militia omnino alienum habens, in bello nunquam cum hoste certasset, prædictus ille juvenis dixit ei: *Ne te affligas propter hoc, quia nunquam tibi præliandi deerunt occasiones, cum militibus longe asperiora semper præparata sint certamina, quam olim alicui Hectori, Achillei, Julio Casari, vel aliis penes antiquis famosis evenisse legantur. Intelligebat igitur ex tunc sermo Dei, de certamine passionum internarum meronem esse quibuscumque rigidam et austeram, semper viriliter esset decertandum.**

S. Bonaventura modos aliquos quibus nobis dæmon damnum inferre et alios, quibus nos deludere, ac decipere potest, ordinarie, recenset. Et quidem in primis potest, ex divina permissione, corporibus nostris gravia mala infligere, prout enim Jobo intulisse constat. Organa quoque corpora turbare potest, et impedire, prout facit in obsessis. Imagines denique et phantasmata nobis imprimere potest, vel etiam per sanguinis commotionem ad peccatum stimulare. Quod vero ad deceptiones et stratagemmata illius attinet, decepti præcipue quatuor modis: « *Primo*, suadendo bonum « et hoc propter malum; » sic, verbi gratia, hominem quem instabilem esse cognoscit, ad religionem ingrediendum extimulat, sperans quod progressu temporis miser futurus sit apostata. « *Secundo*, « suadendo malum sed sub specie boni, » verbi gratia dum urget ad committendum perjurium, ad retinendum bona aliorum. « *Tertio*, dissuadendo « bonum tanquam nocivum, ut cum dissuadit bono

« viro ingressum religionis, ne de hoc peniteat, et « egrediens confundatur, vel quando dissuadet ali- « cui elemosynam, ne per hoc incurrat vanam « gloriam. Quarto, dissuadendo malum ut ducat « ad pejus, ut quando dissuadet temperantiam in « victu et somno, ut per hoc inducat ad indiscre- « tam abstinentiam quod pejus est. »

S. Gregorius multas alias deceptionum et frau- dum machinas enarrat, utpote qui in Jobum, qui furiarum infernalium unicus fuit scopus et objec- tum, in suis *Moralibus* scribens, præ cunctis aliis cognoscere, et discernere, nobisque illas detegere potuit. Sic igitur scribit: « Hostis callidus contra « celestem militem diversa percussionum vulnera « exquirens, modo ex pharetra per insidias eum « sagitta vulnerat; modo ante ejus faciem hastam « vibrat, qua videlicet vitia et alia sub virtutum « specie contegit, et alia, ut sunt, aperta ejus oculis « opponit. Ubi enim infirmari Dei militem conspi- « cit, illic fraudis velamina non requirit; ubi autem « sibi resistere fortem considerat, illic contra vires « procul dubio dolos parat. » Nec est quod quispiam se ab ejus laqueis exemptum esse credat, inquit S. Laurentius Justinianus, quia pro omni statu, conditione et professione hominum laqueos paratos habet: « Universis venatorum parati sunt laquei, « non uniformiter, sed juxta singulorum qualitatem « et statum. Assueti in prælio spirituales spiritua- « libus, et carnales carnalibus oppugnant insidias; « nullum eximunt, nemini parcunt, nullisque « pertimescunt virtutem. Verum si minime veriti « sunt ipsum mundi Salvatorem appelere, in quo « nihil esse suum sciebant, cujusnam sanctitatem « formidare valebunt? » S. Apostolus Ephesios, vi, 13, monet dicens: *Accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo.* Textus vero Græcus habet: *Assumite omne genus armorum.* Et ratio hujus est manifesta, quia quibus nos armis aggressurus sit, penitus ignoramus, ac proinde omni generis armorum omni ex parte, provisi esse debemus. « Diabolus « nunc agnum, nunc lupum, nunc tenebras, nunc « lucem, in se ostendit, » inquit S. Augustinus, « et « singulis quibusque qualitatibus, locis et tempo- « ribus, secundum rerum mutationes, varias exhibet tentationes. »

e. — Advertendum hic et diligenter considerandum venit, quod hunc principem Phariseorum, qui Christum invitavit, non nominet Evangelista, cum tamen alium illum Phariseum, qui Christum invitavit et murmuravit, quod peccatricem suscepisset, nominaverit, Simonem vocando. Quæ causa disparitatis? Uterque Phariseorum princeps erat, uterque obmurmuravit. Respondent Joannes Baptista de Sylveira Carmelita, et Didacus Stella, in *Luc.*: Simon reprehensione Domini melior factus est, et conversus ad Dominum; at Phariseus iste in sua inveterata malitia permansit. In quo facto agnosendum est

quantum Deus odiat peccata, quæ non casu et forte fortidna fiunt, sed ex malitia, et proposito malo peccantium. Simeon ille casu peccavit, non enim sciebat, quod Magdalena esset ventura; et licet arrogans et superbus fuerit, tamen bona intentione invitavit Jesum forsitan, et si peccavit, hoc fuit casu, et sumpta occasione. Ast iste princeps Phari- seorum, proposito malo, et malitia inveterata et recocta, invitavit in sabbato, ut surmeret occasionem accusandi, et hydropicum eorum illo posuit, ut calumniari posset; et ideo utpote impoenitens et induratus, nec nomine dignus habetur. Peccatores enim surdi et indurati, Dei misericordia efficiuntur indigni, non vero qui ex fragilitate peccant, et sub- tilo ad respicientiam vocanti respondent. Zachæus caput erat Publicanorum, habitabatque in Jericho, civitate olim a Deo maledicta. Volens autem Salva- tor hunc filium diaboli in Abrahæ adoptare filium, simul etiam hac occasione hanc nobis insinuare voluit sollicitudinem, qua nostram instituire debemus conversionem. Dicit enim sacer Evangelista Lucas, xix, 3: *Præcurrrens, ascendit in arborem. Sus- piciens Jesus vidit illum, et dixit ad eum: Zachæe, festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere; et festinans descendit, et excepti illum quæ- dens.* Quia vero Zachæus ille omnibus fidelibus, velut veræ conversionis speculum, servire debebat, ideo observandum est, quod restitutionem rei alienæ, nequidem per unicum diem distulerit, sed in tempore presenti dixerit: *Reddo quadruplum.* Neque facultates suas pauperibus distribuere, in tempus futurum distulit, sed de facto eas illis dispensaverit, ipsomet dicente: *Ece dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus.* Non ait: *Dabo, sed do;* ac proinde audire a Christo meruit: *Hodie huic domui salus a Deo facta est, eo quod ipse filius sit Abrahæ.*

f. — *Ei ipsi observabant eum.* Præclara Christi virtus a minima sugillationis unibra immunis erat; Pharisei tamen, invidia pleni, facta Christi audent observare, ut detrahant ac arguant eum. Detractio enim invidiæ est partus. Invidi bonam opinionem et existimationem virtutis, et operum insignium æmulatorum suorum tolerare nequeunt, ac proinde eadem, quoad possunt, depravare satagunt. Unde Petrus Blessensis ait: « Ecce quomodo invidia mel « intoxicat, et dum aliena virtute torquetur, bonum « quod apud se non invenit malitiose depravat. » Opinioni enim alienæ dispendium, suæ fame « reputat lucrum, totumque sibi detrahi credit, « quod ad titulos vicinæ bonitatis accedit. » Et hæc est causa, cur maledicus linguas suas ad derogandum bono æmulatorum suorum nomini exactat. S. Thomas de invidia disputans, II, II, q. xxxvi, art. 4, et ipse detractionem invidiæ abortum esse agnovit dum ait: « In conatu invidiæ est aliquid tanquam « principium, et aliquid tanquam terminus. Princi-

« pium quidem est, ut aliquis diminat gloriam « alterius, vel in oculo, et sic est susurratio; vel « manifeste, et sic est detractio. Medium autem est, « quia aliquis intendens diminuire gloriam alle- « rius, aut potest, et sic est exultatio in adversis; « aut non potest, et sic est afflictio in prosperis. « Terminus autem est in ipso odio, quia sicut « bonum delectat et causat amorem, ita tristitia « causat odium. » Hac de re Aleonius, utpote dignus Ven. Bedæ discipulus, diu ante Doctorem Angelicum, in hæc verba scripserat: « De invidia « sive invidio, qui ab invidendo alterius felicitati « dicitur, nascitur odium, susurratio, detractio, « exultatio in adversis proximi, afflictio autem in « prosperis. » Idem quoque textum quemdam S. Pauli ponderans, alterius dicit: « De hac Apostolus « nominatur, dicens: *Qui odit fratrem suum homi- « cidæ est, et qui invidet in tenebris est, et in tenebris « ambulat.* »

g. — Pharisei maxime debebant gratulari Christo Domino pro tanto beneficio in eos impenso, ut Dominus dignaretur cum eis adesse in convivio, ut summo hono, nempe ejus colloquio ac presentia fruenterentur; et tamen illi ex tanto beneficio ansam suæ malevolentie arripientes, ingrati facti sunt, unde et maledicti. Pessima enim est eorum retribu- tio, qui mala pro bonis reddunt. Jeremias Pro- pheta se ab ingrato populo Judaico in fossa quadam vivum sepultum ingemiscens, cum admiratione exclamasse describitur, xvii, 28: *Nunquid redditur pro bono malum, quia foderunt foveam animæ meæ? Deinde ad Deum conversus, quid pro Israelitis præstiterit, ut eorum magis innotescat ingratitudo, commemorans, subjungit: *Recordare, quod steterim in conspectu tuo, ut loquerer pro eis bonum, et aver- terem indignationem tuam ab eis.* Sed observetis velim, quæ ingratis supplicium imprecetur propter suam oppressionem: *Propterea da filios eorum in famem, et deduc eos in manu gladii.* Atque exinde funestissima alia prædicit Jerosolymitane urbis infortunia et exterminia. Ecce vobis detestabilem ingratorum abusum, scilicet benefactoribus malum reddere pro bono; unde et Psalmista lamentabatur: *Retribuebant mihi mala pro bonis. Psal. xxxv, 12.* Quia Saul cui plurimum benefecerat, cujusque regiam coronam stabilire satagebat, innocenter Davidem irreconciliabiliter persequebatur usque ad mortem.*

h. — Pharisei omni spurcitiæ pleni, audent facta Christi observare ut detrahant ac arguant eum. Sic sæpe frequenter evenit, ut qui multis delectibus abundans, in viros sanctitate, ac probitate illustres aperit os suum, et eos omni conatu corrodere ac calumniari non cessant. Pessima calumnie zizaniam inimici infernalis opera, ut plurimum in agrum tritico seminatam spargitur, sicut et sagitta ex intentione arcum laxantis in partem mete albam

vibratur; id est, in eum in quo innocentia, et sanctæ ac immaculatæ vite candor viget, calumnia communiter effunditur. Unde Sapiens, *Eccli.*, vii, 8, ait: *Calumniæ conturbat sapientem.* David vir erat perfectus secundum cor Dei, ac proinde meta fuit, in quem maligni homines imposturarum suarum tela ejaculabant. Atque ideo, *Psal. cxviii, 134,* pelebatur: *Redime me a calumniis hominum.* « Ubique ei « calumniantium insidiæ, » inquit S. Hilarius. De S. Jobo ipsamet æterna veritas testimonium perhibet, quod in universa terra, nullus ei in sanctitate similis extiterit et ideo, inquit S. Augustinus, tot fuit calumniarum navis denigratus. « Calumnia « ejus est, » id est, demonis; « Nunquid gratis Job « colit Deum? Quot alias falsas imposturas ipsimet « quoque amici ejus illi impegnerunt? » S. Gregorius Constantinum Mediolanensem Episcopum, qui falsis imposturis a diversis lacerabatur, consolari volens, pulchram hanc adducit similitudinem: « Sic nam- « que in corporali prælio fieri solet, ut is qui in « certamine vexillum portat, ipsum hostis vehe- « menter impetat, quatenus si ipse, qui a cæteris « attenditur, vulnus accipit, multitudo omnis citius « dispersa capiatur. »

VERSUS 2.

Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum.

Et ecce quidam hydropicus.

1. — Salvator noster, de quo S. Joannes, ii, 23, dicit: *Ipse enim sciebat quid esset in homine,* Phari- seos de ipso in sabbato hydropicum curante, scan- dalizandos esse, probe quidem sciebat, non tamen ideo sanitatem restituere distulit. « Non hoc consi- « deravit Dominus, » inquit Theophylactus, « quo- « modo non offenderet ipsos, sed quomodo sanaret « eum; oportet enim nos, ubi magna prospectat « utilitas, non curare insipientes qui scandalizan- « tur. »

2. — S. Lucas ambiguos nos relinquit, an non homo ille a Phariseis instigatus fuit ad Christum eo in loco conveniendum, ut experirentur an Chris- tus per ejus curationem, sabbati observantiam violaturus esset, an vero ab infallibili Dei provi- dentia ad illum directus fuerit, ad malignos illos corrigendos. Lucas Burgensis hanc difficultatem movet, nonnullorumque opinionem fuisse dicit, illum ex industria Christum accessisse; quod S. Cy- rillus autem ac Euthymius contrarium opinantur; ipse vero suam hisce verbis subjungit sententiam: « Certe hydropicus hic vel domesticus fuit illius « Principis, Jesum invitantis, vel notus familiæ « ipsius; » quidquid hac de re verum sit, hoc sal- tem constat, hunc hominem exigue fuisse existi- mationis, appellatur enim *homo quidam.* Unde Sal- mero ait: « Dicitur ergo homo quidam ignobilis

« et ex eorum numero, quibus utpote derelictis
« plus beneficiebat Christus. »

3. — Jansenius per hunc hydropicum peccatorem in communi intelligendum esse dicit: « Quem exuberans terrenarum rerum, in quibus nunquam satiari homo potest, desiderium aggravat, ac per dissolutam et lubricam vitam graviter laborat, » vel etiam in specie peccatorem aliquem certo cuidam vitio deditum hydropicus denotat. Carthusianus hujus infirmitatis miseriam, septem adaptat vitiis capitalibus, dicens: « Septem ponuntur proprietates hydropici, per quas septem peccata capitalia denotantur: prima, est tumor corporis et membrorum, per quem significatur superbia, juxta illud Job: *Quid tunc contra Deum spiritus tuus? secunda, est expressio spirituum, per quam significatur invidia, que aliorum laudabilia comprimunt, ne pandantur: tertia, est ardor sitis, que significat avaritiam: quarta, est indigestio humorum, que iram significat: quinta, est pigritia seu tarditas pedum, per quam notatur acedia: sexta, est genitalium inflatio, que significat luxuria.* » Septima, in auctore deficit, quod utique typographorum errori tribuendum est.

4. — Venerabilis Beda per miserabilem hunc hominem, eum, qui carnalibus vitiis immersus est, specialiter prefigurari dicit: « Proprium esse hydro-pici, quanto magis abundat humore inordinato, tanto amplius sitiit; et ideo recte comparatur ei, quem fluxus voluptatum carnalium exuberans aggravat. » Glossa etymologiam hujus nominis exponit: « Hydor, » inquit, « aqua, inde hydropis, » morbus aquosus subcutaneus, de vitio vesicae natus, cum inflatione turgente et anhelitu febrili; » que omnes circumstantiæ hominibus sensualibus et carnalibus imprimis accommodantur. Osee, iv, 10, dicitur: *Comedent et non saturabuntur;* quisnam autem cibus ille esse poterit, qui manducatus non modo famem non compescit, quin potius vehementiorem ejus excitat appetitum? cibus hic carnales sunt voluptates: *Fornicati sunt et non cessaverunt;* ubi Interlinearis habet: « Vires fornicationem deficiunt, sed desiderium ardescit. » Hugo Cardinalis super illa Genesios, xlv, 6, verba: *Biennium enim est quod fames esse coepit;* in sensu spirituali, hanc famem a pomio illo principium suum sumpsisse dicit, quod protoparentes nostri manducarunt; imo Hugo famem illam non solum inde extinctam, sed et auctam fuisse scribit: « Quia sæculi voluptates non satiant, sed esuriam provocant. » Porro motum Adami hunc fructum mordentis fuit, « ne contristaret delicias suas. » Tritum est illud Poete metrum: « Quo plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ, » per aquam vero idem Hugo carnales voluptates interpretatur; unde super illud Psalmi, cxxii, 4: *Forstam aqua absorbuisset nos,* ita scribit: « Per aquam potest intelligi carnalis voluptas; que

« multos absorbet. » S. Hieronymus ab Hugone in commentario super Oseam citatus dicit: « Voluptas insatiabilis est et habita famem non saturitatem parit; dumque sitim sedare cupit, sitis altera crescit; » estque sitis similis illi, qua febricitantes laborant, S. Ambrosius enim dicit: « Febris nostra libido est, febris nostra luxuria est, » qui ut excessivi caloris ardorem, quo viscera eorum aduruntur, temperent, ingentem aquæ quantitatem portant, nec tamen sitim resingunt, sed potius adaugent: sic quoque fabri ferrarii carbones vehementius igne volentes, eosdem aqua conspergunt. Unde S. Gaudens ait: « Stupri assiduitas luxuriam carnis non cohibet, sed accendit, dicente Propheta: *Omnes fornicantes velut ardens cibus, corda eorum;* » et Sapiens, Proc., xxx, 15, ait: *Sanguisuga due sunt filie, dicentes: Affert, offer;* ubi Salomon per duas hasce sorores, luxuriam et avaritiam interpretatur, que ambe in hydropisi denotantur. Et quidem Eusebius Emisenus in specie de luxuria ita scribit: « De luxuria crescit illecebra et pereuntem perditio plus delectat, quia perditio transacta non satiat, sed suo usum magis exerceret vitiorum cupiditas, quam situr, ac solum sectatorem suum nunquam consumit. »

5. — Beda similiter per hydropisim avaritiam figuratam esse agnoscit, dum ait: « Hydropicus eo amplius hiberit, amplius silit et omnis avarus sitim multiplicat, quo cum ea que appetit, adeptus fuerit, ad appetenda alia amplius anhelat. » Lyranus similiter ait: « Per hydropicum, qui cum plus bibit, plus silit, significatur cupidus et avarus, qui cum plus acquirit, ad acquirendum amplius inardescit; crescit amor nummi quantum pecunia crescit; et iste stat ante Jesum, cum convertitur ad Deum, paratus acquisita dispensare ad honorem divinum; et sic recuperat sanitatem, quia de cupiditate mutatur in liberalitatem. » Chrysostomus, Hom. xlvj in Matth., se ad illum juvenem reflectens, qui audiens Christum sibi dicentem: *Vende omnia quæ habes, dorsum eidem obverti,* in divitiarum contemptum subjungit: « Nunquam magna voce predicare cessabo, accessione pecuniarum cupiditatem habendi, magis atque magis adeo inflammari, ut rerum copia crescente paupertas quoque augeatur. » Nazianzenus hanc cupiditatem ejus naturæ scribit, ut nullus sibi limites præfigi patiatur, unde hisce eam terminis circumscribit: « Ut nesciat fines et cancellos appetendi plura. » Ideoque S. Augustinus avaro cuidam dixit: « Et habes, et concupiscis, es plenus, et sitis, morbus est, non opulenta. » Virgilius quoque vitium istud famem appellat: « Auri sacra fames. » S. Hieronymus illa Isaia, ii, 7, verba: *Repleta est terra argento et auro, et non est finis thesaurorum ejus, ponderans dicit: « Non*

« quod thesauri finem non habeant, sed quod possidentium animus non impletur. »

Erat ante illum.

6. — Lyranus ex auctoritate S. Cyrilli, hydropicum hunc ob metum Phariseorum, a Salvatore sanitatem suam non postulasce dicit, sed solum se ei presentasse, ut per hoc, compassionem dignum spectaculo, misericordiam ejus imploraret: « Non petebat a Christo sanari, timore Phariseorum, sed solum se ostendebat, ut Christus eum videns, ejus miseretur; » optimum enim ad flectendam in nostrum beneficium pietatem divinam, medium est, ut ipsi tanquam benignissimo patri ærumas nostras manifestemus, ac demum ipsum pro suo beneplacito facere sinamus, Psal. xxxviii 10: *Domine, ante te omne desiderium meum et gemitus meus a te non est absconditus.* Psal. lxxviii, 17: *Exaudi me, Domine, quoniam benigna est misericordia tua.* Didacus Stella quoque ait: « Omne nostrum bonum in hoc consistit, ut nos coram Deo constituamus, quoniam ipse est, qui sanat omnes infirmitates nostras. »

7. — Cajetanus hydropicum hunc sanitatem a Christo petere ausum non fuisse dicit: « Timebat forte offendere Phariseos, petendo curacionem sabbato; præsenavit se tamen conspectui Jesu, petens factu, ut se curaret. » Salmeron ipsum a Phariseis edoctum fuisse credit, ut se ante ipsum collocaret, ad experiendum, an ipsum curando, sabbati observantiam transgrederetur, ut ipsum accusandi occasionem acciperent: « Non audens sanitatem petere, sive quod sic fuerit a Phariseis instructus, sive quod ipsos metueret Phariseos, ne tum ipse, tum Dominus, ut violator sabbati accusaretur; sed voluit stare ante eum, corde exoptans beneficium, et credens naturam imbecilem, et egestatem ipsam posse postulare; et videntur omnia sic a Phariseo illo disposita, quo possit illum in nasam inducere; » ratio autem, quam affert, est, quia is caput et princeps Phariseorum erat, Christumque non sine causa in sabbato ad convivium invitavit, et a dedita opera hydropicum admisit, ut ita calumniandi occasionem merito haberet. »

8. — Equidem quod infirmum hunc ante celestem protomedicum introduxerint, opus quoddam erat, magnam præ se compassionem referens; at finis perversus, quo ad hoc inducebantur, opus illud demeritorium constituat, adeoque ob finis multum reprehensibiles erant; sic quoque multi sunt, qui virtuose operantur, nec tamen ullum inde recipiunt meritum, quia a vanitate aliisque finibus et respectibus humanis se induci patiuntur.

9. — Theophylactus ait: « Hydropicus est omnis, qui per dissolutam vitam et lubricam animam sua graviter ægrotat, qui et Christo indiget; sa-

« nabitur plane qui ante Christum fuerit, cogitans semper, quomodo ab ipso videatur, minime peccabit. » Clemens Alexandrinus in suo Pædagogio modum nos docet, quo a via recta et bona deviare nunquam poterimus: « Hac solum ratione fit, » inquit « ut quis unquam labatur, si Deum sibi ipsi semper adesse existimet. » Omnia quidem opera virtuosa, qualia sunt audire, legere, meditari verbum Dei, frequentia Sacramentorum, bona societas, exempla edificatoria, jejunia, nostrique corporis macerationes et castigationes, optima sunt ad bene vivendum media, christianamque innocentiam conservabunt; at vero ex mente Clementis Alexandrini, actualis et continua cogitatio presentis Dei, ad hoc unicuique est et indubitatum remedium, « hac solum ratione fit, » etc. Unica causa tot excessum, quos perversi homines committunt, est, quia Deum ipsos non videre credunt: *Circa cardines calce ambulat, nec nostra considerat;* ac proinde in quodvis præcipitum labatur: *Non est Deus in conspectu ejus,* ait David, ideoque immediato subjungit: *Inquinata sunt viæ illius in omni tempore.* Psal. x, 5.

Additiones.

a. — Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Theophylactus hic ait: « Sanabitur hydropicus, si ante Christum fuerit, cogitans semper quomodo ab ipso videatur, minime peccabit. » Hydropicus significat hominem animam ægrotantem. Hic ex Dei providentia in remedium suæ salutis constituitur ante Christum, quia si homo se consideret ante Dei oculos, maxime respiciet ac vitam reformabit, sibi que de cætero frenum injiciet, ne in alia peccata labatur. Boetius, lib. 1 Consol., ait: « Magna vobis est, si dissimulare non vultis, necessitas indicta probitatis, cum ante oculos agitis Judicis cuncta cernentis. » Continua enim Judicis et finalis judicii consideratio ad ducendam vitam immaculatam plurimum confert. S. Gregorius vitæ morumque nostrorum emendationem memorie associat judicii inquiriens: « Illum diem, fratres charissimi, tota intentione cogitate, vitam corrigite, mores mutate, mala tentantia resistendo, vincite perpetrata felibus punite; advertent namque æterni Judicis tanto scirentiores quandoque videbitis, quanto nunc distractionem illius timendo prevenistis. » Nec minus sollicito S. Augustinus hoc utilissimum dictæ recordationis exercitium nobis inculcare nititur dum ait: « Scire et intelligere debemus, fratres charissimi, nihil a nobis esse salubrius, quam ut damnatis omnium presentium rerum voluptatibus, id potius cogitemus, quando erimus de hoc sæculo transitori, vel quando tabernaculum corporis ultimo die superveniente deponitur, ut iterum illud resurctionis tempore recepturi, ut cum eodem recipiamus prout gessimus, sive bonum, sive malum.

« Et ideo rogo, fratres, ut quotidie cogitemus, quae les erimus in die iudicii, purissimis Angelorum conspectibus offerendi, et aeterno Iudici rationem de libris conscientiae reddituri; remotis omnibus « probationibus. » *Serm. xlii in Append. de divers.* Liber namque unicusque qui prodeat, plus minusve cuilibet incutiet terroris: « Liber scriptas « proferetur, in quo totum continetur. » Equidem non nego quoniam facillime innumerabiliter repletur debitis; sed et verissimum quod per vitae nostrae cursum eadem abolere valeamus; id quod facile factu fuerit, si rigorosam, quam coram caelo et terra, et inferno reddituri simus, perpenderit rationem. « Ibi scribantur virtutis opera, » inquit S. Chrysostomus; « ibi prava scribantur. Ne tibi « timeas inde praedictum; licet perversa tua « praescripta sint opera, bonis operibus possunt « deleri; uti rursus, si cuius inibi nomen pietatis « ergo perscriptum, moribus autem abnegarit, « nullum ex eo sit praedictum quod scriptum sit, « sed deletur. »

b. — Cum esset dies sabbati, constituitur hydropticus ante Christum a Phariseis, sciebant enim Christi genium, quod cum miseria oppressum hominem videret, statim ei subveniret; ut ex hoc eum arguerent tanquam sabbati violatorem, ut ipsi falso existimabant. Ecce quomodo irritatur, et annihilatur malignantium consilium. Hydropticus impenditur sanitatis beneficium, gloria Christi facto miraculo divulgatur, et ipsi Pharisei invidia contra Dominum stimulant, absque eo quod Domini dictis respondere valeant, confusi remanserunt. Tanta est enim malitia invidi, ut ex bonis alienis contristatus malum sibi inde accrescat. « Malum multiplex, » inquit D. Chrysologus, « imminet invidis; quot sunt prosperitates hominum, tot tormenta sunt. » Paterfamilias Evangelicus in agrum suum bonum quidem semen seminaverat, at vero intempesta nocte, agricolis dormientibus, superveniens inimicus fraudulenter, in eundem agrum superseminavit zizania. At vero quam putas utilitate hoc fecit? Num forte inde aliquem se fructum collecturum esse sperabat? Nequaquam, quia liliam illud suffocabat universam messem, quae ex bono semine sperari poterat. Unde S. Chrysostomus ait: « Ut quid? ut periret Dominica messis, et « hoc ad lucrum quid pertinebat inimici? Nisi « quod invidiae spiritus hominum damnum suum « computat lucrum, et quod perierit hominibus, « hoc se aestimet acquisivisse? » Deus in Palestina Isaac servum suum tam abundantiam prosperitate cumulaverat, ut ipsomet Moysae teste, *invenit in ipso anno centuplum: benedixitque ei Dominus, et locupletatus est homo, et ibat proficiens, atque succrescens, donec magnus vehementer effectus est; habuit quoque possessiones ovium, et armentorum, et familiae plurimum.* Gen., xxvi, 11 et seq. Unde licet fuisset

justum, quod ex quo Deus, propter merita Isaac regionibus illis benignas caeli influentias depluerat, a Palaestina in pretio haberetur et amore, eumque inter se commorari permitterent, attamen sacer textus immediate subiungit: *Ob hoc incidentes et Palaestini, omnes puteos quos foderant servi patris illius Abraham, illo tempore obstruxerunt, implentes humo, in tantum ut ipse Abimelech diceret ad Isaac: Recede a nobis.* Ubi, ut clare videtur, patet quod illum a se non repulerint quasi aliquod ab ipso damnum accepissent, sed quia magnam illis attulerat utilitatem: *Quia potentior nobis factus est valde.* Ubi D. Chrysostomus populum illum his verbis perstringit: « Cujus gratia abigis justum? « Num aliqua in re tibi nocuit? Num injuriam in- « tulit? Sed ita se habet invidia; nihil cum ratione « operatur. » S. Cyprianus de invidio inquit: « Quanto ille cui invidetur successu meliore profes- « cerit, tanto invidus in majus incendium livoris « ignibus inardescit. » Judei deliberantes de genere mortis Salvatoris nostro inferenda dixerunt: *Quid faciemus, quia hic homo multa signa facit?* Joan., xi, 47. Ubi, ut vides, non ob aliud in mortem ejus conspirant, nisi quia ipse in sanctitate et miraculis mire resplendebat, et ideo *positus erat in signum cui contradicetur.*

c. — Aderat hydropticus ante Christum, a quo valde notum erat, quod omnes sanitatem impetrarent et salutem; et hydropticus hic tanta necessitate oppressus, pro se nihil orat ac petit, sed tacet. Cur hoc? Respondet Euthymius: « Hydropticus erat « stans, nec audens petere curationem, propter « sabbatum et Phariseos. » Pharisei erant principes ac viri potentissimi in republica, quamvis ergo homo multa necessitate laborasset, tamen pro se nihil petere audebat, timentes ne praesentes offenderent Phariseos propter sabbatum, de quo ipsi ex sua malitia scandalizari poterant. Et utinam te salutaris hic, aut proximum scandalisandi, tunc aliud quodvis Dei praecipuum transgrediendi timor invaderet, quia Deo placet erubescencia, quae peccati frenum, non quae virtutis est obstaculum; Apostolus publicam Romae, quae metropolis mundi erat, professionem facturus fidei suae, non obstante, quod Crucifixus Judaeis scandalum, Gentilitati autem insania foret, protestabatur publice: *Non erubescio Evangelium.* Quae verba ita interpretatur S. Thomas: « Inde est quod Baptisati linuntur chrismate « in fronte, signo crucis, ubi est sedes verecundiae, « ne scilicet Evangelium erubescant. » Non solum in Baptismo, sed et in Confirmatione, juxta Ecclesiae dispositionem, frontes nostrae sacro unguuntur chrismate, ut scilicet animose et absque pudore sequelam Christi, oculis mundi, qui semper virtutum hostis fuit, ignominiosam proficemur. Id quod S. Augustinus praestitit audacter, cum diceret: « De cruce non erubescio, ut non in oculo

« loco habeam crucem Christi sed in fronte portem. « Multa sacramenta aliter atque accepimus, « quaedam, sicut nostis, ore accipimus, quaedam « per totum corpus accipimus, quia vero erubesci- « tur ille, qui dixit: *Qui me erubuerit coram homi- « nibus, erubescam eum coram Patre meo qui in « caelis est;* ipsam ignominiam quodammodo, et « quam pagani derident, in loco pudoris nostri « constituit. Audis hominem insultare impudenti « et dicere: Frontem non habet. Quid est, fron- « tem non habet? Impudens est. Non habeam « mudam frontem, tegat eam crux Domini mei. » Regius Propheta David coram Deo lamentabatur, dicens, *Psal. xlii, 14: Posuisti nos opprobrium vicini nostris subsannationem et derisum, his qui sunt in circuitu nostro; tota die verecundia mea contra me est, et confusio faciei meae cooperuit me, a facie exprobrantis et obloquentis.* Sed numquid propter has contradictiones et irrisiones a divino se servitio subduxit? Aut vero inceptam pietatis suae semitam deseruit? Nihil horum. Quin potius ait: *Hae omnia venerunt super nos, nec oblitus sumus te, et inique non egimus in testamento tuo, et non recessit retro cor nostrum,* id est, ut Cartesianus exponit: « Man- « data legis divinae transgressi non sumus. » Quando coram aera ex mera devota veneratione exiliens et saltitans, a Michol derisus fuit, insultatrici huic reginae animose se opposuit dicendo, *I Reg., vi, 21: Ante Dominum qui elegit me potius quam patrem tuum et quam omnem domum ejus, et praecipit mihi ut essem dux super populum Domini in Israel, ludam et viros fam plus quam factus sum, et ero humilis in oculis meis.* Sic quoque Christus Magdalene quae paulo ante infamis peccatrix et a septem demonibus possessa erat, dixit: *Dilexit multum;* quod idem fuit, secundum Chrysologum, ac si dixisset, eam « ad totum sanctitatis verticem « pervenisse. » Hoc autem dixit, quia animose inter convivantes ingressa est, nec se per ruborem et respectus humanos ab heroicae humilitatis et mortificationis actibus distorqueri permisit. Unde tristissima sunt illa S. Gregorii verba dicentis: « Discite « quo dolore ardeat, quae flere et inter epulas non « erubescat. »

d. — Ab nomine *hydor*, id est, aqua, *hydropticus* dicitur, quem humor aqueus, id est, aqua intercus vexat; appellatur vero aqua intercus, quia inter carnem et cutem est. Dionysius Cartesianus septem vitia capitalia adaeptat. Prima proprietas est tumor corporis, per quam significatur superbia, omnium mater vitiorum, cui contraria est humilitas, omnium mater vitiorum. Secunda proprietas est compressio spirituum, per quam significatur invidia, quae aliorum laudabilia comprimit, ne videantur ac manifestentur. Tertia est ardor sitis designans avaritiam, quae est insatiabilis bonorum terrenorum cupiditas, neque illa in pauperum ne-

cessitatem juxta obligationem expendit, licet Deus ideo honorum terrenorum divisionem permiserit, ut his abundans, superfluum indigentiae erogat alienae. Quarta est indigestio humorum et significat iram. Quinta est pigritia sine tarditas pedum, per quam notatur aecidia et peccata omissionis, circa quae in extremo judicio rigorosissimum instituetur examen. Sexta inextinguibilis sitis gulam inquit, quae omnia devorat. Septima luxuria est quae per eandem insatiabilem sitis adumbratur, et per gulam excitatur.

e. — Aptissima domum divitis intranti Christo, occurrit hydropticus; omnia namque bona mundi et deliciae, velut aqua difflunt. Aderat hydropticus in domo Pharisei, vel quia ejus notus et familiaris erat, vel quia introductus erat ab aliis Phariseis, ut Christum observaret. Rationem tamen moralem assignat D. Gregorius, *lib. IV Moral., vi:* « Quid est « ergo ait quod ante Phariseum hydropticus cura- « tur, nisi quod per alterius aegritudinem corporis, « in altero exprimitur aegritudo cordis? » Hydropticus suo modo corporis denotabat morbum animi ipsius Pharisei, in cuius domo erat; per eum enim quem quisquis habet in domo, vel cum quo associatur, ejus animus patet ac declaratur. Nostrorum enim qualitas morum ex qualitate dignoscitur sociorum quibuscumque conversari gaudemus. Oraculum docet propheticum, nos per malorum consortia infallibiliter seducendos, *Psal. xvii, 27: Cum perverso perverseris.* S. Augustinus, a Glossa citatus, legit: « Cum perverso perversus videris. » Si enim per summum Dei beneficium, per societatem malam non contaminarem, nunquam tamen maculam declinarem suspicionis communis, vi cuius habemur eadem cum sociis nostris conspurcati pice; dicere namque solet: Ex societate dignoscitur homo. Unde Plinius ab Euripide didicisse astruit hominum mores ex sociorum qualitate, cum quibus libenter convivunt, conjecturandos esse: « Agnosce, » inquit, « talem unumquemque « esse, quales ii sunt, cum quibus libenter con- « versatur. » Si quem videritis cum hominibus dissolutis et licentiosis amicitiam inuentem, absque temerarij iudicij periculo hunc pariter deviare, suisque frenum appetibus relaxasse creditote. Ideoque quidam auctor hoc nobis scriptum reliquit documentum: « De scleratorum familiaritate at- « que consortio scriptum accepimus, quum sociis « flagitiosus delectari conspexerim, eum qualis sit « haud pereunctari perrexerim, cum eum sodali- « bus esse similem minime dubitarem. »

David sciens capitale contra se odium Saulis, ad Samuelis fugit patrociniū; quod ut Saul intellexit, iracundia exarscens, *I Reg., xix, 20, misit lictores, ut raperent David. Qui cum visissent canem Prophetarum vaticinantium, et Samuelem stantem super eos, factus est etiam Spiritus Dominus in illis, et*

prophetare coperunt etiam ipsi. Submisit itaque Saül alios satellites: *Propheterunt autem et illi; et rursum misit Saül tertios nuntios, qui propheterunt; et iracundia iracundia Saül, ubi etiam ipse, et factus est super eum Spiritus Domini, et propheterunt cum ceteris coram Samuel.* Hanc S. Bonaventura adhibet historiam ad probandum quantum consortium bonorum ad convertendos malos habeat efficaciam, siquidem cum omnibus satellitibus a rege missis, ipse denique rex superveniens, omni modo et studio dictis se conatus est assimilare Prophetis. Vere igitur, qui cum sapientibus graditur, sapiens erit. Confirmare mihi liceat assertum brevi hac S. Bernardi S. Chrysostomum pro se citantis sententia: « Bonus malo si connectitur, aut pares redduntur, aut cito ab invicem separantur. » Ita et in contrario sensu dicere possumus: Mali conversantes cum bonis, aut evadunt similes, quoniam qui cum sapientibus graditur, sapiens erit, aut certe brevi tempore morabuntur simul.

f. — Vide hic quomodo novit Christus Deus ex malis elicere bona. Confringitur malignantium Pharisæorum consilium et sanitatis paralytico beneficium impenditur. Sic Deus odium dæmonis et ejus malas tentationes ad nostrum bonum ordinat. S. Augustinus, *lib. XIV de Civ. Dei*, xi, asserit: « Neque enim Deus omnipotens, cum summe bonus sit, « nullo modo sineret mali esse aliquid in operibus suis, nisi usque adeo esset omnipotens et bonus, « ut bene faceret etiam de malo. » Odium veteris hostis contra fideles uti et tentationes a Deo permisæ, quibus illos impetit eorum spirans ruinam et perditionem, offendicula sunt et lapsuum irritamenta; at omnipotentia et sapientia Dei illas plerumque et ad majorem suam ordinat gloriam, et in nostrum convertit beneficium et commodum. Scripsit S. Paulus epistolam ad Philemonem, in qua efficaciter commendat huic domino Onesimum, qui primo fuerat servus ejus, sed ab eo fugerat ut fur et latro, in quibus vitiis aliquandiu vixit. Verum veniens deinde Romam, et Apostolum in vinculis constitutum reperiens, ejusdem usus conversatione, tandem conversus fuit, adeo ut Apostolus statuerit illum adhibere veluti Evangelii instrumentum, ad alios reducendos ad statum salutis. *Tu autem illum, ut mea viscera suscipe, quem ego volueram meum detinere, ut pro te mihi ministraret in vinculis Evangelii.* Et vero adeo mutatus fuit Onesimus, ut Ephesi electus fuerit Episcopus post S. Timotheum, simulque calamo S. Ignatii martyris collaudatus, ac demum Romæ sub Trajano coronam martyrii promeruit. Qui sacras legit historias, plurimos ab infernali inimico tentatos reperit turpiter cecidisse, quorum casus divina misericordia convertit in majorem eorum perfectionem et virtutem, reducendo eos ad veram penitentiam, ardentiorique accendendo amore in servitio Dei. Cautus ille pictor

depicturus regem monoculum, ne quis hunc defectum adverteret, hoc usus fuit artificio, nimirum cum tali positione vultus depinxit eum, ut non nisi illum spectantibus, exhiberet oculum, cujus opera et lumine utebatur vivus, alterum vero deformem seu defectivum occultaret. Non utitur hac arte Spiritus Sanctus, neque cautelam hanc adhibet Ecclesia, veluti bene observat D. Gregorius, cum ita discurrit: « Non solum nobis eorum virtutes asserit, « videlicet Sanctorum, « sed etiam casus innotescit, ut et in victoria fortium, quid imitando carpere, et rursum videamus in lapsibus, quid « debeamus timere. » Quam magnum bonum Deus excerptit ex casu et incredulitate S. Thomæ?

« Quam bona ignorantia quæ erudit ignarus, » dicit S. Augustinus, « quæ instruxit incredulos! » Quam bona infidelitas quæ sæculorum fidei militavit! « Experientia compertum est, verum esse quovis tempore, id quod legitur in B. Laurentio Justiniano de disciplina et perfectione monasticæ convers., cap. xii: « Viro perfectos, ad spiritualia « assuetos certamina, callide semper observat; » loquitur de tentatore; quia sancti et justi ipsi videntur esse instar clavi in cor adacti, etenim ex ejus tentationibus, quibus illos perdere satagit, opulentum cœli norant elicere lucrum. Quamohrem S. Antoninus nos exhortatur: « Perfecti et « experti debent appetere tentari, tum propter sapientiam, tum propter coronam, tum propter « victoriam. In tentatione relucet virtus. » Quando B. Laurentius Justinianus in laudem eorum qui tentantur, agit de patientia, scribit: « Nulla sunt sine « tentationum experimentis opera virtutum, nullum sine hoste certamen, nulla sine aggressionem « victoria. » Sequitur in eodem capite: « Quoties « eis resistimus, » diabolicis nempe tentationibus, « toties superamus, Angelos glorificamus, Deum « honoramus, qui mandat ut pugnemus, adjuvat ut « vincamus, consolidat ne deficiamus. »

g. — Aderat hydropicus ante Christum, cui probe notum erat quod omnes ab eo salutem consequerentur. Cur ergo pro se non petit et rogat, sed omnino tacet? Sciebat forte quod sat erat suam necessitatem et infirmitatem Domino presentare, a cuius conspectu se haud vacuum discessurum sperabat, seu quia sibi persuadebat, quod alius ejus necessitas ad Christum clamaret, quam quicumque vox. Hoc modo nos erudiens, ideo ad orationem in tribulatione recurrendum esse, quia afflictorum preces sunt efficacissimæ. Arcissima Sennacherib civitatem Jerusalemitanam cinxerat obsidione, IV Reg., xix, eamque in cometerium redigere statuerat. Quid fecit Rex Ezechias in deplorando hoc rerum statu? Tempus adit: *Cum accepisset Ezechias litteras de manu nuntiorum et legisset eas, ascendit in domum Domini, et expandit eas coram Domino, et oravit in conspectu ejus.* Tante

fuit efficacæ afflicti regis hujus oratio, ut e caelo fecerit descendere Angelum qui memorabilem hostium causavit stragem: *Factum est igitur in nocte illa, venit Angelus Domini et percussit in castris Assyriorum centum octoginta quinque milia.* Aliam historiam legitimus in libro Judith; quo enim tempore Belhulia a superbo tyranno Holopherne obsessa, in extremo constituta erat periculo invasionis, deprædationis et excidii, sancta vidua Judith Dei mota inspiratione, miro ac memorabili stratagemate caput Holophernis detruere cogitabat. At qua ratione heroicam hanc actionem executâ fuit? *Ingressa oratorium suum.* In extremis tribulationum angustiis, secundum judicium et discursum humanum inevitabilibus, maximum oratio nostra nancitur vigorem. Notum est omnibus orationem figurari per incensum: *Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo;* significatur pariter per aromata. Sed quomodo ista diffundunt odoris sui fragrantiam, nisi contrita et contusa? Similiter incensum odorem ad nares nostras transfundit, accensis injectum carbonibus. Idem asserere possumus de oratione nostra; illam gratiorem fore Deo et coram throno Altissimi comparituram acceptionem efficaciorumque quam profundunt animæ contrite et tribulata, patienter pro amore Dei, quascunque tolerant calamitates.

VERSUS 3.

Et respondens Jesus dixit ad legisperitos et Pharisæos: Si licet sabbato curare?

Et respondens Jesus.

1. — Juxta doctrinam Lyran, responsum hoc Christi ad discipulos occultas eorum cogitationes ordinatum fuit, unde ait: « Non ad verba, « quia questio sibi non proponebatur, sed ad cogitationes Pharisæorum, quoniam cogitabant « cogitationem in sabbato illicitam esse. » Hoc porro ex loco Didacens Stella sequens elicit documentum morale: « Docet hic locus cogitationes nostras a « Deo videri, quod cum ita sit, audiamus Isaiam, « 1. 16: *Auferite malum cogitationum vestram.* » S. Bonaventura pariter ait: « Respondebat ad « eorum cogitationes, quas videbat et audiebat. »

Si licet Sabbato curare.

2. — Dionysius Carthusianus ait: « Non quasi « ignorans, hoc querit, sed ut illorum errorem « corrigeret; taliter enim curare est opus divinum « et charitativum, a vocatione Dei nequaquam impediens, sed ad divinæ potestatis contemplationem, ad divinæ pietatis amorem et laudem vehementer accendens, tam eum qui curatur, quam « omnes qui adsunt aut audiunt, nisi omnino per-versi invidique consistant. »

3. — Notata in primis dignissima est hæc Christi multissimos reprehendens modestia, sciebat equidem Christus eos convenisse, seque invasisse, ut calumniandi, sibi que insidiandi capesseret ansam, ideoque hanc eorum malitiam publice jure merito manifestare potuisset; at prælegit hæc interrogatione malignitatem hujuscemodi occultare. Salmeron sentit, Christum dicere voluisse; scio equidem præcepta decalogi, quod sanctificationem sabbati præcipiant et dilectionem proximi cum operibus charitatis; sed « jam offert se occasio, ut bene « faciam misero juxta præceptum Dei, et offert se « sabbati religio; utrum ergo negligendum? si « sanavero hydropicum, arguar violati sabbati; si « abstinebo, arguar violatæ charitatis; » sanavit autem infirmum, ad docendam nos omnes, quia charitas rebus omnibus præferenda esset; prosequitur porro ipse Auctor discursum, inquires: « Discamus ex hoc Domini historia sabbati diem « non alia ratione magis pie coli, quam operibus « charitatis et pietatis. » Duabus denique de causis Christum munificentie et liberalitatis suæ exercitia in sabbato specialiter frequentasse docet Hugo Cardinalis, inquires: « Opera charitatis facere sine « sabbati violatione, Dominus in sabbatis libentius « et frequentius docebat et curabat; primo, ut plures lucrifaceret, quia tunc plures conveniebant; « secundo, propter spirituale sabbatum, ad quod « docendo et sanando invitabat. »

Additiones.

a. — *Si licet sabbato curare?* Inexcusabiles propositi sunt Judæi, sive cum loquuntur, sive cum tacent, si putant religionem lædi, cum sabbatum bono operi impenditur, et sanitas infirmis impertitur. Non enim frustra diei septimo benedixit Dominus; ideo enim id factum est, ut Procopius ait: Ne quis ut inutilem diem eam averteret et abominetur, quasi nullo opere digna, a Deo sit habita, sicut eos dies deteriores arbitrantur, in quibus nihil sit operis; merito subjecti: *Et benedixit Deus diei septimo.* Nulli aliorum benedixit Dominus, nisi tantum diei septimo, ut cum alii commendantur per opus, hic ne ut infelix et otiosus haberetur, tanquam nullo opere ditatus, benedictione ditavit. Sic illicet Deo detestabile est otium. Et ideo Christus, cum vidisset cogitationes eorum, observantium opera ejus, non quasi ignorans, sed bene sciens querit: *Si licet sabbato curare?* Quibus verbis, ut Theophylactus observat, « arguit insipientiam eorum, qui reprehensuri erant, ideoque interrogat: *Licetne sabbato curare?* Nonne manifeste irridet eos, ut « insipientes? Siquidem cum Deus sabbatum benedixisset, ipsi benefacere prohibent in eo, et per hoc faciunt omnino maledictum. » Non quidem dure in eos invehitur, ne reprehensione impudentiores fiant; simul interim eorum insipientiam

irridet, cum diem sabbati omni boni vacuum et otiosum velint; ut stultus enim deridendus est otiosus. Stultus futurus esset qui tempore nudinarum, totum se cum conferens pecuniam, ut eodem lucraretur, intermitteret negotiationem, cum maximo suo detrimento, et dies istos expenderet in vanitates, consumeret libendo, epulando, ludendo? primus enim gradus stultitiae bonum non facere, dum licet. Nos autem ita fatui et stulti ut non solum omittamus eternam lucrari vitam, verum etiam, insuper multa mala committimus. Non sumus negligentes nec amentes, ubi agitur de lucro temporali; hæc stultitia et negligentia solum præcitur, et exhibetur a nobis, cum lucrum ali-quod eternæ vitæ acquirendum est. In quem finem Deus nobis concessit tempus? Ut dum tempus habemus, operemur bonum et serviamus Deo, e quo servitio redundat bonum nostrum, nempe lucrum infiniti boni. Essemus ergo ita stolidi et vecordes, ut in damnum animæ nostræ, et in offensam Dei benefactoris nostri impenderemus?

B. — Convenienter videretur fecisse Dominus si materiam de observatione sabbati longiore adhortatione proceisset fuisse; quam tamen abruptit et apprehensum manu paralytico, eumdem sanavit ac dimisit. Supra qua re recte Sedulus, *lib. Pasch.*, cap. xii, ait: « Vidit hominem falso crassitudinis » tumore distentum, cujus aqua redundante, per-spicea uti putabatur esse macies, ubique domi-nata, totum hydropem in alvum turgidum con-gregabat. Non tulit hoc mundi Pater, hanc « speciem se præsentem consistere; suaque sabbata, « quæ tunc aderant, non curavit, hominem festi-nans curare, quem suum magis esse desiderat. » Duo se offerebant in præsentem, sabbati religio et hominis salus; tamen primo prætermissa, ad salu-tem hominis citius festinat. Cur curationem hominis tantisper non differt ut de religione sabbati sibi consecrati disserat? Ut homines doceat, quam magnum lucrum acquirant, salutem animarum zelantes. S. Apostolus Jacobus in fine suæ Epistolæ dicit: *Qui converti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, salvabit animam ejus a morte.* Quæ propositio culihet videtur esse vera, certa et indubitata. Etenim si quis a via devians per rupes et montes oberraret cum eventis præcipituli periculo, et bonus quidam amicus oberrantem ad rectam reduceret viam et semitam, quis negabit hujus amici opera, illum ereptum esse a morte? Hoc idem prorsus de eo asserendum est, qui peccatorem reducit ad penitenti-antiam; hunc enim sua industria ille ab æterna eximit morte: *Qui converti fecerit peccatorem*, etc. Nihil ergo singulare, quod alicuius magni momenti est, S. Jacobus dixisse videtur. Ast considerandum est inestimabile illud lucrum, siquidem plus valet una anima, quam totus mundus, imo quam ipsam œlum; nam juxta axioma philosophicum: « Prop-

« ter quod unum quodque tale et illud magis. » Si Creator condidit cœlum, ut sit animæ habitaculum: *Possedite paratum vobis regnum a constitutione mundi*, ergo majoris æstimationis, et dignitatis erit anima; imo Eusebius Emisenus, *Hom. vi de Pasch.*, non dubitat asserere: « Tam copioso munere ipsa a redemptio agitur, ut homo Deum valere videat. » tur. Quis igitur non cooperabitur lucro hujus « animæ? »

C. — Ostendit hic benignissimus Dominus, in diebus festis ab omnibus vacandum operibus, præterquam ab operibus charitatis et actibus religio-nis; unde etiam non attento quod Pharisei forent scandalisandi, hydropicum curavit. Deus per hoc oraculum Propheticum, *Psal. xlv, 11: Vacate et videte quoniam ego sum Deus*, fidelibus suis præcipere voluit, ni fallor, ut in diebus cultui suo dedicatis, ab omnibus servilibus operibus vacarent; unde dicit: *Vacate*. Insuper vero etiam illos docere voluisse videtur, quales in ipsismet diebus festis nostræ debeant esse occupationes; unde subdit: *Videte quoniam ego sum Deus*. Unde non immerito S. Bernardus ita in sermone quodam ad nostram discurrit instructionem: Sanctificatio est ipsa quæ fit ad Deum vacatio, orando, colendo, meditando, sicut ait Propheta dicens: *Vacate et videte*, etc. Oleaster super illum Exodi, *xx, 8*, textam: *Memento ut diem sabbati sanctifices*, hanc utilissimam fecit observationem, inquit: « Nota « Deum non dicere, quod sabbati recorderis, ut in « eo gaudes, tripudies, ut tibi races, sed ut sanc-tifices. » Imo et S. Chrysostomus mentem Legis-latoris supremi circa sabbati decretum, quo prohi-bebatur Israelitis: *Nihil in die sabbati faciatis*, hunc in modum explanat: « *Nihil faciatis*, » inquit, « præterquam ea quæ facit anima. » Quidquid enim ad salutem animæ et ad gloriam Dei, necnon ad amoris divini dirigitur argumentum, non modo non prohibitum, sed et expresse preceptum est. Cui stabiliendo subserviet illud, quod S. Lucas de Christo, in die sabbati synagogam, ubi quidam hærebant aridum habens manum, ingrediente, tradi-ti in hæc verba: *Observabant autem Scribæ et Phari-sæi, si in sabbato curaret, ut invenirent, unde accu-sarent eum. Ipse vero sciebat cogitationes eorum, et ait homini, qui habebat manum aridam: Surge, et sta in medio. Exurgens stetit. Ait autem ad illos Jesus: Interrogo vos, si licet sabbato beneficere, an male? Animam salvam facere, an perdere? Miserum itaque illum, non obstante malignorum, rudiisque scanda-lo, ira et odio contra se provocato sanavit; quia nimirum iis sollicitè inculcare satagebat, quod licet in diebus festis, opera servilia prohibita essent, non tamen alia, ad pietatem et charitatem ordinata. « Statuit hominem in medio, » inquit D. Chrysos-tomus, « non quia ipsos metuerat, sed quoniam ad « misericordiam eos trahere cupiebat. »*

Glossa vacationem et quietem, quam Deus a nobis in festis exigit, in hæc describit verba: « Requies « sabbati audiendo verbum Dei et faciendo, et bene « vivendo, et aliis misericordiam prestando habe- « tur. » Joannes Diaconus, a quibus laboribus in festis cessandum sit his verbis declarat: « Dominico « die, a labore terreno cessandum est, atque omni- « mode orationibus insistendum, ut si quid negli- « gentiæ per sex dies agitur, per diem resurrectionis « Dominicæ precibus expiatur. »

Versus 4.

At illi tacuerunt; ipse vero apprehensum sanavit eum, ac dimisit.

At illi tacuerunt.

1. — « Quia quidquid dixissent, » inquit Hugo Cardinalis, « contra eos esset; si enim dicerent, « quod licet, quare ergo observant? si non licet, « quare ergo pecora sua curant? » Eandem quo-que expositionem hinc verbis adducit Cajetanus: « Timentes, contra se militare utramque responsio- « nis partem; nam dicentes, quod licet, loquerentur « contra suam observantiam, dicendo vere, quod « non licet, timebant confundi a Jesu, ut de facto « evenit. »

2. — Absenti, quantum poterant, detrahebant Salvatori, omnia de eo effluentes mala, in cujus presentia ne verbum proferre audent; unde Sal-meron ait: « Qui in turba simpliciori magnas « excitabant tragædias, præsentem Christo vix de- « beant contra mutire; » est profecto hæc ipsa omnium modernorum maledictio et detracto-rium consuetudo.

Ipse vero apprehensum sanavit eum.

3. — Didacus Stella tempus observat, quo Chris-tus hydropicum sanavit, in sabbato scilicet, super-stitiose a Phariseis celebrari solito, unde hoc elicit documentum et salutis nostræ monitum: « Doce- « mur apud Christum nullum locum aut tempus « esse importunum impertiendi proximis opera « misericordiæ; quare nec melius unquam, nec « cum majori merito festa sanctificamus, quam « cum opera misericordiæ exercemus. » Hoc Christi factum, quid in sabbato liceat vel non, clare demon-strat, juxta mentem Salmeronis, dicentis: « Docet quid liceret sabbatis, nec æquum esse, ut « præter impiorum calumnias a benefaciendo ces- « semus et prestare impios offendere, quam mi- « seros negligere. »

4. — Notat Glossa, Christum coram Phariseis primo perpetrare miraculum, exinde vero invehi in avaritiæ vitium, ut reprehendat, eosque illos de-monstret cupiditatis et avaritiæ, utpote qui ob proprium interesse, sabbata diesque festivos viola-

bant, perversi legis interpretes: « In sabbato enim « non a bonis, sed a malis operibus feriandum est; « unde dicitur: *Omne opus servile non facietis in eo*, « id est, peccatum; sic in æterna requie a malis « tantummodo feriabitur, non a bonis. Vitium, quod « iste in corpore, Pharisei gestabant in mente et « ideo coram ipsis curare corporaliter, ut hoc « exemplo discant spiritualiter curari. »

5. — Hæc inter curiosa sese ingerit questio, cur scilicet Christus alia quadam vice paralyticum sa-naturus, interrogavit, *Luc.*, xviii, 41: *Vis sanus fieri?* Cæco pariter proponit, *Joan.*, v, 6: *Quid tibi vis faciam?* Ut denique diversis aliis infirmis mede-retur, supplicatum ei fuit vel ab ipsis immediate ægrotis, vel ab aliis personis devotis; at in præ-senti, ut S. Cyrillus advertit, ex neutra parte fit sollicitatio aut interrogatio: « Solum astabat, at ex « aspectu miseris ejus, sanaret eum, quod Domi-nus cognoscens non postulat ab eo, si velit sal- «vus fieri, sed protinus eum sanavit. »

6. — At inquires fortasse, cur Christus corpus vel putridum potius illius hydropici cadaver contin-gere voluit, si absque tactu sanare potuit? Huic Lucas Brugenensis ita respondet: « De industria uti- « tur tactu manus, ut aliquid faceret, quo Pha- « riseis insulsis sabbatum violatum videri poterat. » Albertus Magnus autem, ad sensum confugiens spirituales, opinatur tactum hunc constituisse in quadam compassione Christi ad hydropicum: « Apprehensum charitate et misericordia; » quo sensu in Jeremia, xxxi, 3, prædictum esse subjungit: « *In charitate perpetua dilexi te, ideo attraxi « te miserans;* apprehendit tamen etiam manu tu « ostenderet, quod virtus Deitatis exiret de carne « propter nos assumpta, » inquit idem Auctor. Con-tra nostram denique hydropisim spirituales, contra inquam, vitia sensualia, remedium non substal aliud efficacius, quam sacratissimum Christi corpus, quod dicitur: *Vinum germinans virgines*. De ejus Sacramenti effectibus discurrrens S. Gregorius Nyssen-us, *Hom. iii in Eccles.*, inter alios effectus hunc quoque assignat, quod scilicet *obscenorum amorem* exterminet e cordibus et corporibus nostris; simili-ter et S. Hieronymus: « Calore Spiritus Sancti « exsiccat fontes libidinum. » S. Ambrosius etiam de ejusdem sacrosancti Sacramenti utilitatibus agens, S. Augustinum virtute corporis Christi, mirabiliter se in virtute stabilisse docet, dum ait: « In carne Christi, quæ nostrarum æstus refrigera- « vit cupiditatum, quæ extinxit ignes libidinum, » etc.

7. — S. Antonius de Padua in quadam sermo-nis suorum, hanc circa presentia verba adducit moralitatem: « Dominus apprehendit peccatorem, « cum injecta manu misericordiæ suæ, eum a pro- « fundo vitiorum eruit; » item in quadam Domi-nicæ XVII post Trinitatem discursu Albertus Magnus